

fAlkkelforum

PLATFORUM, ONREGELMATIG MAAR GEREGELD VERSCHIJNEND STRIJDSCHRIFT SINDS 30 MAART 1982

DE ALLERLAATSTE DAGEN DER MENSHEID

haarlum, atenejum, zaterdag 31 januari 2009

18

entr'acte, 1ste scène

De kunstenaar en de kniesoer in gesprek in Boekhandel Atenejum in Haarlum. (Waar anders?)

DE KNIESOOR: Zeg vind jij dat nou nodig, jarig zijn? Ik ken dat alleen in de uitdrukking 'nog lang niet jarig zijn' - 'Die is nog lang niet jarig.' En dan voorspelt het niet veel goeds.

DE KUNSTENAAR: Juist daarom is het belangrijk om ook ooit echt jarig te zijn, al was het maar één keer per jaar. Of zoals de Russen plachten te plegen zingen, *K sozjalen'joe den' rozden'ja tol'ko raz v godoe*, chelaas ben je maar één keer per jaar jarig. Al moet ik erbij zeggen dat ze het vaak omgekeerd zingen, als *slava boga*, godzijdank ben je maar één keer per jaar jarig.

DE KNIESOOR: Zie je wel. Dat zingen ze niet voor nikx. Ach alweer een jaar voorbij, tante Julia. weer stap dichterbij de afgrond. De opengesperde muil van de onontkoombare waarheid die ons aanstaart van gene zijde, de waarheid waaraan geen aardling ontsnapt.

DE KUNSTENAAR: Namelijk dat wij allen sterfelijk zijn?

DE KNIESOOR: Nee, dat we allemaal ónsterfelijk zijn! Voor zolang het duurt.

DE KUNSTENAAR: Het leven is een feest. Laten we het samen vieren. Er is al genoeg ellende op de wereld.

DE KNIESOOR: Ja, dóór die verjaardagen. Hoedje op, slingers om je nek, en zo'n uitrolbaar toetertje: pwèep! En foto's! De Chinezen vieren tenminste slechts hun sterfdag.

DE KUNSTENAAR: Een curieuze gewoonte. Hoe doen ze dat precies, als ik vragen mag?

DE KNIESOOR: Ja niet hun eigen, maar die van hun dierbaren. Ze hebben daar allemaal hun Caldelon de la Balca gelezen, met hele emmels! Alle 1,5 miljard gele gevaartes kennen de apodictie *El major delido del hombre es haber nacido*. De grootste schuld van den mensch is gebooren te wezen. Vandaar die Chinese ondoorgroondelijke grimlach.

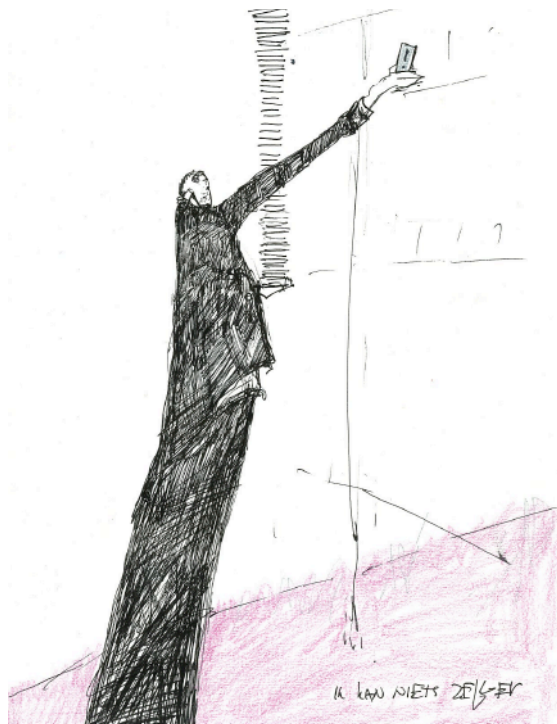
DE KUNSTENAAR: Ach, u met uw Chinezen! Die vatten de

koe al sinds mensenheugenis bij de verkeerde paardestaart. Ze vieren toch ook nieuwjaar op een onjuist en onmogelijk tijdstip? Als een normaal mens allang weer aan het werk is. DE KNIESOOR: Ach joh, die mensen slapen toch allemaal overdag, vanwege het tijdsverschil. Maar hoe oud word je nu eigenlijk, jij job, jij varken?

DE KUNSTENAAR: Veertien. Pardon, veertig.

DE KNIESOOR: Aha. De leeftijd der zeer sterken. Leefde Barend Barendse nog maar, dan kreeg je zeker een belletje.

DE KUNSTENAAR: Wie is dat nou weer in hemelsnaam? Ook een van die filosofen met wie je zo kwistig rondstrooit? En die ze in China allemaal lang en bleed kennen?

DE KNIESOOR: Barend Barendse had bij de NCRV op zaterdagmiddag een radioprogramma en daar liet hij een belle-tje rinkelen voor de jarigen, als ze nog leefden, en de veertig gepasseerd waren, en de familie zo wreed was geweest om het aan de grote klok te hangen en in te sturen voor het Bel-letje van de Week.

DE KUNSTENAAR: Een mooie traditie. Dat Nederland be-staat niet meer.

DE KNIESOOR (met een zucht): Gefeliciteerd. Wacht, ik zal wat voor je voordragen. Het heet *Das Rätsel*, het reetsel dus, want vertalen is voor de dommen.

Wenn andern sich ein Rätsel leicht gelöst,
so wird mir erst die Lösung rätselhaft,
Was andern sich in Freiheit drängt und stößt,
hat Raum mir in dem innersten Verhaft,
Zu vielem fühle ich die Kraft,
Doch hält ein Bild, dann eine Tür,
ein Ding, ein Wort, ein Stück Papier
mich zauberhaft.

Ich kann dawider nichts, und nichts dafür.

Waar anderen een raadsel makkelijk oplossen, wordt mij de oplossing pas raadselachtig. Etcetera. Kraus gezegd!

DE KUNSTENAAR: Waarvoor dank. Hiperdepi.
(*changement.*)

EEN ONZER (met *dichtgeknepen* *neus*, à la Philip *Bloemendaal*): Van het theaterfront. Extra edisie. In de strijd tegen het internationale wereldterrorisme in het algemeen en de Afghaanse Taliban in het bijzonder heeft de Nederlandse regering een nieuw wapen ingezet: toneel. Nou ja, toneel, dat is onder ons gezegd en doorverteld wat veel gezegd voor de even vorm- als kleurloze gelei, jawel, die de onbevooroordeelde én de bevooroordeelde toeschouwer gedurende 1 uur en 3 kwartieren over zich uitgestort krijgt, maar een marteling is het wel. Een snuffje mager vormingstoneel, een toefje reality-tv, een bodempje ranzige soapy soepie, een laagje wervingscommercial van Defensie en daaroverheen een vrolijk vernisje muziektheater, gebracht door een band met de toepasselijke naam Jopie's Trekpleister, het geheel geschraagd door een intellectueel vacuüm waarvan je het bestaan alleen vermoedde, maar nooit en mergens zo tastbaar voor ogen zag, ook niet in de ruïnes van Kaboel. Wind en lucht, ijdelheid en ijdelheden... Van het theaterfront geen nieuws. Terug naar de voorhoede.

DE ANDER ONZER: Wat jammer jammer jammer dat je er toch naartoe geweest bent. Nu kun je erover meepraten.

DE EEN ONZER: Ik zal het tot mijn laatste snik blijven ont-kennen.
(*changement.*)

entr'acte, 2de scène

Aan de telefoon. Motto: een onzer is er geweest, en dan nu het oordeel, your votes, n.a.v. Kamp Holland van Orkater.

Loekzonneveld gezegd!

12.12.08 DE GROENE AMSTERDAMMER 43 CULTUUR

niet voor niets aan. Het is er blij mee en dat wordt aantekelijk overgebracht. De directeur, de kunsthistorica, de conservator, de cultuurhistoricus, ze plaatsen het object binnen de traditie en binnen de collectie, leggen uit wat het bijzonder maakt en maken ons enthousiast met hun liefde en kennis. Vaak zijn even zelf te gaan kijken. En kom je zo een object dan in het museum tegen, dan leeft het ook echt. In dat *Kunstuur* zit ook regelmatig *Museumgasten*, waarin twee bekende Nederlanders een collec-tie bezoeken. Strategie om via publiekrelkeers een museum extra onder de aandacht te bre-nge. Zo was recent Emma Alarich, oudste van de Meiden van Thuli, samen met acteur Cas Jansen in het Museum van Mecklenburg, een in naam een museum voor Mecklenburg, in het museum van het beeld niet dankzij dit dan dat gebelend en geloid de ronde doet en vier nitszeggende conversatie vooral afleidde van wat er te zien was.

Of ze wel eens in een museum kwam, vroeg Cas. Zeker, in het Talbot-museum, sprak ze ad rem, want spotten met voorvoetleden kan ze en zijspoke ik haar bovendien niet vreemd. Haar bekenheid dankt ze aan genoemd xps-beeld met dat de *Meiden van Halal* mondie moe-lima's langs de pijppunten van cultuurverschil-ten stuurde. Buitengewoon Mokums, uitgeespi-ken gelovig. Dapper ook, want ze onderzochten veel van wat verboden - *harren* was, wat in het minder verichte deel van hun geloofsgemeen-schap op zichzelf al waren werd gevonden. Ter-wijf verzichte vplankers (Huis Teewonen) haar en haar majes weliswaar bijbehoud en goestig, maar ook overeenkomstig puriteits vonden. (In bijten, al deed ze dat niet) Maar die bakken en de *Meiden van Halal* van de stiek achter de Me-jiden van *Har*. Soms heb ik althand in Khadija Massouji gaan er even grotegeekt en gesig maar hoofdloos tegenaar. Hier geen oestematie kuisheid maar seksuele toespeling en dubbele bodem. Soms nog wat vormalos, maar soms behoorlijk raak.

WALTER VAN DER KOOI
Onze schatten, NPS, zaterdag, Nederland, 2, 16.05 uur; Meiden van Harren, NPS, zaterdag, Nederland, 2, 16.30 uur; Kunstuur, Arto, zater-dag, Nederland, 2, 17.00 uur

KNALBONBON TONEEL De laatste dagen der mensheid

Twintig jaar geleden heeft het geen haar geschiedt of Karl Kraus (1874-1936) was mee-gezogen in de rui van antimenselijke proocoo-pies waar Nederland in de jaren tachtig van de vorige eeuw had gekend. Enkele van de se-zingelen had hadden verscheidene antisemitische passages' uitgegraven in Kraus' ransschrijge toneelstuk *De laatste dagen der mensheid*. En

de vloer is het domein van de toneelpeleers. Ze doorverken het hele stuk aan de hand van de opneemingscènes van alle akten (Kraus is dertig-minuten), trekken een paar flensen generalis-sappetiek en bondiroudels open, doorvanden in hoog tempo het liederdoms van de epilog-en en spelen een lange dialoog tussen de 60-er en de opkomst (eerste bedrijf, act 39). In het laatste bedrijf wordt de vermaning van de Grotke tragedie.

Alle toneelpeleersgisters gaan open. Ruim zelf moet zijn geweest als hij delen uit zijn stuk voor volle zalen en hallen als performance deed. Alle rust daarnaast voor een veltie, herse-kerende dialoog die drie kwartier duurt, geen moment vervecht, erom schreeuw af en toe de revind-knop te mogen hantieren (mogen we die nog een keertje horen?), door Martijn Nieuwert en Margijn Bos transparent en hel-der verknakt - een wonder van toneelpeleers dat ieder madone, ledere imitatie of mimis is heeft geklonken (die naar vertuult is ontield aan een wat laat uitgevalen schrikbaal van Kraus Wilhelm II), zijn er drie uur voorbij zonder dat we een besef van tijd hebben gehad. Of het zou het besef moeten zijn dat de wor-ten die in Kraus' tijd werden geschreefs ver-gevoelen van het klijgbedrijf en zijn slingerige dijpeedragers, geen spijle van knecht hebben LOEKZONNEVELD

De laatste dagen der mensheid van Kraus Karl Kraus door Y. Barre Land. Tournee, www.barreland.nl

indertijd, als men de stofkam haalt door de vijfhoender personages die rondwandelen in deze 'tragische in vijf bedrijven met voorspel en epilog' (goed voor minstens twee volle etma-len toneel) treft men daar allicht enkele minder nette joden aan, naast een container zeer fonte christenen, zichzelf opblazende militair en leugensmeuging tot hun bok stinnende journalisten. Ken Kraus, de katholieke en later atheïst, die in van de Eerste Wereldoorlog uitputteed docu-mentaire, was niet voor niets de intellectuele taalboom van het Habsburgse Rijk (Martin van Amerongen). Het is de literaire sensatie van dit jaar dat Erik Bindervoet en Robbert-Jan Hartenweel hebben vertaald en van commen-taren en epilogen hebben voorzien, terwijl Aad Clerks het uitstekende boek (uitgeverij Harmo-nie zit bedankt) illustreerde tot bij (bijna he-terlijk bij neerveld. Zoals in opdracht van het toneelpeleersgeregenschap 'Y. Barre Land dat het stuk nu (en hopelijk tot in lengte van jaren) op het repertoire heeft.

De rechterkant van het spocvlak verbeedt als het ware het universum en de denkwereld van Karl Kraus. Een letter-voor-letter bedienende 'litteratuur' verstrekt wat feten en voornemens, aan langverwagp touren ames velddekent werk' het vertederd. Het kuisde de verveet (de heren sprekend met een niet te verveet verschijnt 'et stijlgehoelg Fakkelforum', kloon van het tijdschrift *Die Fakkelt*, dat op den duur geheel door Kraus zelf werd volgeschreven. Achterin staan rekken vol kleitj, de rest van